30.09.2016

HE 156/2016 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI ASUINRAKENNUSTEN JA ASUNTOJEN KORJAUSAVUSTUKSISTA

Lakiesityksessä esitetään säädettäväksi laki asuinrakennusten ja asuntojen korjausavustuksista. Avustuksilla parannettaisiin iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia kotona asumiseen sekä edistettäisiin asuinrakennuskannan esteettömyyttä. Nämä tavoitteet ovat myös sosiaali- ja terveysministeriön näkökulmasta kannatettavia ja tämän osalta lakiesitys on valmisteltu ja perusteltu hyvin.

Avustusten piiristä kuitenkin poistettaisiin sellaisia avustuksia, jotka ehdotuksen mukaan eivät olisi enää ajankohtaisia tai tarkoituksenmukaisia. Näihin sisältyvät myös terveyshaitta-avustukset.

Ehdotus on laadittu ympäristöministeriön ja ARAn yhteistyönä. Ehdotuksessa ei tule riittävästi esiin avustusten tarpeessa olevien näkökulma. Perustelut avustusmuotojen poistamiseksi ovat kevyet, niistä puuttuu arviointi vaikutuksista avustuksen tarpeessa olevien tilanteeseen ja pohdinta siitä, miten he pääsevät tilanteessaan eteenpäin, jos avustus poistetaan.

Sosiaali- ja terveysministeriö on vastustanut lainmuutoksen lausuntovaiheessa terveyshaitta-avustuksen poistamista ja esitti, että poistamisen sijaan kyseistä avustusmuotoa kehitetään ympäristöministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteistyönä. Tätä lausuntoa ei ole huomioitu esityksessä, eikä kyseisestä asiasta ole mainittu esityksen lausuntoyhteenvedossa.

Ehdotuksessa terveyshaitta-avustuksen poistamista on perusteltu muun muassa sillä, että avustusmuotoa ei enää pidetä ajankohtaisena ja tarkoituksenmukaisena ja että järjestelmän vaikuttavuus on ollut vähäinen ja avustusjärjestelmä on ollut hankala. Tarkasteltaessa Suomen rakennusterveystilannetta, terveyshaitta-avustus ei voisi olla enempää ajankohtainen ja tarkoituksenmukainen. Järjestelmän vaikuttavuuteen on vaikuttanut erityisesti se, että ARA ei ole näitä avustuksia myöntänyt. Sosiaali- ja terveysministeriön saamien tietojen mukaan avustusten myöntämiskynnys on koettu kohtuuttoman tiukaksi, eikä viime vuosina ARA ole myöntänyt avustuksia lainkaan. Järjestelmään liittyvät vaikeudet eivät voi olla syynä sille, että avun tarpeessa olevat jätetään täysin avustusten ulkopuolelle. Johtopäätös avustukseen liittyvistä hankaluuksista tulisi olla se, että järjestelmää kehitetään nykyistä toimivammaksi, eikä vain poistettaisi sitä.

Ehdotuksen seurauksena rakennuksessa olevan terveyshaitan vuoksi taloudelliseen umpikujaan joutuneet taloudet eivät saa tilanteeseensa enää mistään apua. Sosiaali- ja terveysministeriöön tulleissa viesteissä rakennusten terveyshaitta-kysymykset ovat johtaneet hyvin epätoivoisiin tilanteisiin. Avustukset ovat tällaisissa epätoivoisissa tilanteissa viimeinen keino päästä tilanteesta eteenpäin. Esitys johtaisi siihen, että näillä talouksilla ei olisi keinoa päästä umpikujasta eteenpäin.

Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
www.stm.fi

Puhelin 0295 16001
Telekopio 09 6980 709

e-mail: kirjaamo@stm.fi
etunimi.sukunimi@stm.fi

Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksessä 2002:7 ”Homeongelma ja sen psykososiaaliset vaikutukset” on todettu, että yksittäisistä vaikeistakin elämänmuutoksista on mahdollista selviytyä, kun olosuhteet muuten ovat suotuisat. Omistusasunnon homevaurion yhteydessä vaikeita elämänmuutoksia kasaantuu kuitenkin lukuisia yksittäisen perheen kohdalle. Nykyisessä yhteiskunnallisessa tilanteessa näiden yksilöiden ja perheiden selviytyminen jää täysin heidän itsensä varaan. Vuosia jatkuva kamppailu terveydellisten, taloudellisten, oikeudellisten ja sosiaalisten ongelmien kanssa jättää pysyvän jälkensä yksilöihin ja perheisiin, ja saattaa vakavasti heikentää heidän kykyään selviytyä tulevaisuudessa tavallisista elämänkriiseistä.

Tyypillinen tilanne umpikujaan joutuneesta taloudesta on omakotitalon hankkinut pienituloinen perhe, jonka talossa todetaan myöhemmin merkittävä kosteus- ja homevaurio. Asuntokaupan yhteydessä tehdyissä selvityksissä ei vauriota ole välttämättä todettu. Perheen varat ovat kiinni vaurioituneessa ja siten arvottomassa rakennuksessa. Perhe ei saa myöskään pankista uutta lainaa korjauksen tekemiseksi, koska tulotaso ei sitä mahdollista. Tällaisissa tilanteissa avustus on hyvin merkittävä keino päästä eteenpäin.

Terveyshaitta-avustuksen poistaminen olisi virhe. Sosiaali- ja terveysministeriö ehdottaa, että esitykseen lisätään terveyshaitta-avustus siten, että menettely on niin sujuva, että ARA ei jättäisi myöntämättä kyseistä avustusta sen hankaluuteen vedoten. Avustuksen piiriin tulisi päästä myös ne, joiden tulotaso ylittää avustusrajan, mutta jotka syystä tai toisesta ovat joutuneet ilman omaa syytään rakennuksessa olevan terveyshaitan vuoksi taloudelliseen umpikujaan. Kosteus- ja homevaurion korjaus voi aiheuttaa hyvin merkittävän äkillisen lisäkustannuksen myös parempituloiselle kotitaloudelle.

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole lakiehdotuksesta muuta huomautettavaa.

Yli-insinööri Olli Saarsalmi